

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 5. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Daiga Rezevska un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 33/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (šeit un turpmāk - redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) vārdus “kā arī kompensāciju” un “kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību” (turpmāk – apstrīdētās likuma normas) un Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabaszāģes piegādes un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 85) 98. un 100. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2014. gada 28. maija;

1.2. atzīt Noteikumu Nr. 85 99.2. apakšpunktu un 101. punktu (turpmāk kopā ar Noteikumu Nr. 85 98. un 100. punktu – apstrīdētās noteikumu normas) par neatbilstošu Satversmes 64. un 105. pantam, un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no 2014. gada 28. maija.

2. Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmā daļa noteica: “Ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta

noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.”

Noteikumu Nr. 85 98. punkts nosaka:

“Ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabasgāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar sistēmas operatora izrakstītu pretenziju par līgumsaistību izpildi. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.”

Noteikumu Nr. 85 99.2. apakšpunkts noteic, ka sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minētā pārkāpuma dēļ māsaimniecības lietotājam aprēķina patērētās dabasgāzes daudzumu, “ņemot vērā lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo dabasgāzes patēriņu stundā vai ņemot vērā sistēmas operatora apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktās dabasgāzes diferencētās patēriņa normas.”

Savukārt šo noteikumu 100. punkts paredz, ka “Sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minēto kompensāciju nosaka, reizinot šo noteikumu 99. punktā noteiktajā kārtībā aprēķināto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkārtšā apmērā.”

Visbeidzot Noteikumu Nr. 85 101. punkts noteic, ka “Ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta pēdējās kontroles vai uzstādīšanas laiku (minētais periods nedrīkst būt ilgāks par diviem gadiem).”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar minētā panta 3. punktu – lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt vienīgi tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka, pamatojoties uz apstrīdētajām likuma normām un apstrīdētajām noteikumu normām, no Pieteikuma iesniedzējas par labu sistēmas operatoram piedzīta samaksa par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensācija. Tādējādi esot aizskartas viņai Satversmes 105. pantā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma izriet, ka Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa ar (datums) spriedumu, citstarp pamatojoties uz apstrīdētajām likuma normām un apstrīdētajām noteikumu normām, nolēmusi piedzīt no Pieteikuma iesniedzējas par labu sistēmas operatoram parādu un kompensāciju. Par šo spriedumu Pieteikuma iesniedzējas pārstāvis iesniedzis apelācijas sūdzību. Ar (datums)

lēmumu Rīgas apgabaltiesa atteicās ierosināt apelācijas tiesvedību, pamatojoties uz to, ka Pieteikuma iesniedzējas pārstāvis nav bijis likumā noteiktā kārtībā pilnvarots iesniegt apelācijas sūdzību. Ar (datums) lēmumu Latvijas Republikas Senāts atteicies pieņemt blakus sūdzību par šo Rīgas apgabaltiesas lēmumu.

Pieteikuma iesniedzēja (datums) lūgusi Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesu atjaunot procesuālo termiņu apelācijas sūdzības iesniegšanai. Šis lūgums ar (datums) lēmumu noraidīts. Pēc viņas blakus sūdzības ar (datums) lēmumu Rīgas apgabaltiesa Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas lēmumu atstājusi negrozītu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs (papildu) personas pamattiesību aizsardzības mehānisms gadījumos, kad ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nav iespējams novērst pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, visupirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējai bija iespēja Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas (datums) spriedumu pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā, taču atzīstams, ka viņa šo iespēju nav izmantojusi, jo nav ievērojusi likumā noteikto kārtību apelācijas sūdzības iesniegšanai. Savukārt lūguma iesniegšana par nokavētā procesuālā termiņa atjaunošanu apelācijas sūdzības iesniegšanai nav uzskatāma par vispārējo tiesību aizsardzības līdzekli Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas izpratnē. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja nav izsmēlusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 33/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova